

Thomas Pröpper, *Erlösungsglaube und Freiheitsgeschichte. Eine Skizze zur Soteriologie*, Kösel-Verlag, München 1985, ss. 146.

Swoją książkę zaliczył T. Pröpper do prac z zakresu teologii fundamentalnej. Nie ma on jednak z całą pewnością na myśli klasycznego ujęcia tej dziedziny teologii, która rozumiana w sensie ścisłym nie obejmuje podjętej przez niego problematyki. Podziela on raczej opinię przyjętą przez niektórych teologów, że za fundamentalno-teologiczne uznać można takie podejście do zagadnienia, w którym przy rozpatrywaniu treści teologicznych duży nacisk kładzie się na ich filozoficzny wymiar, a nawet uwzględnia się szeroki kontekst literatury humanistycznej; innymi słowy chodzi o kwestię zrozumienia wiary przez człowieka uwikłanego w skomplikowane sprawy dzisiejszego świata, a zarazem o rozwiązanie jego trudności w świetle wiary (s. 8 n. 88).

Z tak nakreśloną perspektywą badań podejmuje nasz autor próbę reinterpretacji tradycyjnej soteriologii. W punkcie centralnym zamierza postawić aspekt wolności w nauce o zbawieniu. Historia zbawienia jest bowiem ostatecznie historią wyzwania i historią wolności (s. 8). Analiza chrześcijańskiej soteriologii z punktu widzenia wolności czyni bardziej zrozumiałymi dla dzisiejszego człowieka tradycyjne ujęcia i sformułowania teologiczne.

Pierwsza część książki (s. 11—59), zatytułowana: Zadania współczesnej teologii zbawienia, zawiera konkretne postulaty zreformowania soteriologii, które nasuwają się w wyniku analizy współczesnej myśli filozoficzno-humanistycznej oraz świadectw nowotestamentalnych i klasycznej soteriologii w kontekście tej myśli. Jest rzeczą konieczną, by teologia zbawienia brała ciągle pod uwagę osiągnięcia antropologii filozoficznej i socjologii. Współdziałając z tymi dyscyplinami naukowymi powinna wypracować własną antropologię; rozumiałaby ona człowieka jako istotę, która jest w swej wolności różna od Boga, a jednak otwarta na dialog z Bogiem i zdolna do znalezienia sensu swej egzystencji dzięki Bożemu objawieniu. Nowy Testament potwierdza zdecydowanie tezę, że objawienie Boże skierowane jest do wszystkich bez wyjątku, a chrześcijanie zobowiązani są do ułatwienia ludziom kontaktu z nim. Wyakcentowanie uniwersalnego charakteru zbawienia jest kolejnym zadaniem soteriologii. Powinna ona także zwrócić uwagę na historyczny aspekt zbawienia. Boże zbawienie rozpoczęło się bowiem w historii Jezusa Chrystusa, dotyczy historii człowieka i realizuje się w dziejach konkretnych ludzi.

Druga część książki (s. 60—129) rozpoczyna się rozdziałem referującym w skrócie dzieje pojęcia wolności od czasów nowożytnych po współczesność. T. Pröppera interesuje przede wszystkim wzajemna relacja pomiędzy rozwijającymi się koncepcjami filozoficznymi a nauką Kościoła o wolności i zbawieniu. Autor dostrzega tutaj coraz wyraźniejszy rozdźwięk, który doprowadza do tego, że Kościół przyjmuje

postawę apologetyczną pozostawiając w praktyce niechrześcijanom kształtowanie idei wolności Teologia ostatnich lat dąży do zmiany swego stanowiska i szuka dróg nawiązania dialogu ze współczesnymi dążeniami człowieka do wyzwolenia i wolności. Przykładem tego są wysiłki takich teologów, jak: J. B. Metz, J. Moltmann czy H. Paukert.

Poddawszy krytycznej analizie prace tych teologów przedstawia T. Pröpper własną koncepcję ujęcia chrześcijańskiej wiary w zbawienie w aspekcie wolności. Najpierw podaje raz jeszcze teologiczne i fundamentalno-teologiczne uzasadnienie wybranej przez siebie koncepcji. W dalszej kolejności zajmuje się przygotowaniem filozoficznego warsztatu przytaczając ważniejsze stwierdzenia transcendentalno-filozoficznej analizy wolności. Po tych wstępnych ustaleniach nakreśla zasadniczą strukturę proponowanego przez siebie ujęcia soteriologii, w którym realizuje wymienione wcześniej postulaty jej reinterpretacji. Całość pracy zamknięta jest krótkim rozdziałem zawierającym praktyczne wskazania dotyczące działania i postawy chrześcijańskiej.

Praca T. Pröppera budzi zainteresowanie przede wszystkim ze względu na próbę zaprezentowania soteriologii w świetle tak bardzo dziś aktualnego a zarazem dyskutowanego pojęcia wolności i wyzwolenia. Mieści się w tym samym nurcie koncepcji bliskich teologii wyzwolenia. Sam Autor wspomina zresztą, że jego opracowanie jest wyrazem solidarności, którą teologia europejska dłużna jest teologii wyzwolenia (s. 8). Należy się spodziewać, że wypracowane przez T. Pröppera założenia dla soteriologii w perspektywie wolności zostaną zrealizowane w formie bardziej systematycznego i gruntownego opracowania.

ks. TADEUSZ DOLA